

Het Vraagstuk, aflevering 3, transcript

Aantal minuten: 26

Aantal sprekers: 4

Taal: Nederlands

DAVID ACHTER DE MOLEN: Die tegels op het station, die een ribbelvorm hebben, die zijn er al zo lang ik me kan herinneren. Ik heb er nooit echt bij stilgestaan, waar die paden heen leiden, maar ik weet ergens achter in mijn hoofd dat die er zijn zodat mensen die minder goed, of helemaal niks kunnen zien, ook de weg naar de uitgang kunnen vinden. Gesprekken die ik opvang over het verbreden van deurposten in gebouwen, vallen in mijn hoofd in de categorie: oh ja, dat doe je als beschaafd land. En de gebarentolk achter Rutte, zorgt voor leuke GIFjes achteraf, maar meer hoeft ik er ook niet echt mee te doen. Het feit dat deze onderdelen in mij hoofd niet de hoogste prioriteit hebben, is omdat ik zelf niet met een beperking te maken heb. Toch zijn dit soort details voor meer dan 2 miljoen mensen in Nederland absolute noodzaak om mee te kunnen doen met de rest van de maatschappij. [00:47]

WENDELA OSKAM: Als je inderdaad blind bent, is het heel fijn om inderdaad die tegels te hebben, want op een gegeven moment heb je een strook waar je overheen kan lopen, en op een gegeven moment heb je een soort van plateau'tje van tegels, wat dan eigenlijk het plekje is waar je dan gaat wachten op de bus. Dus dan weet je ook dat je op de goede plek staat. Want je kan je ook voorstellen dat je dan bijvoorbeeld bij de bushalte staat en dan sta je bijvoorbeeld helemaal vooraan, terwijl de bus aan de achterkant stopt, de voordeur, de bus komt dan aan de andere kant van het perron. Ja, en dan sta je daar ook een beetje van, oh, of je moet je haasten of de bus is zo weer weg. [01:24]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Je hoort Wendela Oskam, voorzitter van een stembureau in Zeist en met een zicht van 16 procent ervaringsdeskundige als het aankomt op de toegankelijkheid van openbare ruimtes. Want die is voor ontzettend veel Nederlanders van belang, elke dag. Niet alleen om van A naar B te komen, maar ook om zaken te kunnen regelen, waarmee je het idee krijgt dat je echt deel mag nemen aan de maatschappij, zoals ook het maken van een keus wie jou de komende 4 jaar gaat vertegenwoordigen in het parlement. Want hoe is het gesteld in dat stemlokaal? Weet elke Nederlander de weg naar het lokale stembureau te vinden? En is het echt zo dat iedereen een gelijke kans heeft om een zelfstandige, autonome keus te maken? Want op papier heeft iedereen gelijke rechten, maar hoe ziet de praktijk eruit? Mijn naam is David Achter de Molen, en voor het College voor de Rechten van de Mens is dit het vraagstuk, met deze maand de vraag: Hoe toegankelijk is ons stemhokje? [Onderbreking, tot 02:40]. Om mensen met een beperking volledig mee te laten komen in de samenleving, besloot de Verenigde Naties, waar bijna alle landen van de wereld bij aangesloten zijn, 14 jaar geleden tot iets wat in de volksmond 'het VN-verdrag Handicap' is gaan heten. Een verdrag waar Nederland sinds 2016 ook volledig aan verbonden is. [02:55]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Het VN-verdrag Handicap, dat is de doordeweekse naam van het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. [03:02]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Dit is de stem van Marjolein Swaanenburg-van Roosmalen. Degene die zich bij het College voor de Rechten van de Mens met dit verdrag bezighoudt. [03:09]

MARJOLEIN SWAANENBURG - VAN ROOSMALEN: Kijk, alle mensen hebben rechten, alle mensen hebben mensenrechten, ook mensen met een beperking, en toch is er in het kader van de VN, een speciaal verdrag gesloten over de rechten van mensen met een handicap, met een beperking, en dat kan een fysieke beperking zijn, dat kan een mentale beperking zijn, dat kan een verstandelijke beperking zijn; als het een langdurige beperking is, heeft de VN gezegd: "Dan is er een verdrag nodig dat de rechten van al deze mensen, de mensenrechten, expliciteert." Maar heel concreet in 2016, toen het verdrag werd geratificeerd, toen is ook de Wet gelijke behandeling handicap, chronische ziekten aangepast. Bijvoorbeeld, het beginsel van autonomie is in de wet gekomen, want soms denken mensen, als je iemand met een beperking nu eventjes helpt, of een duwtje geeft, of even aan de rolstoel sjort, of... [04:12]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Dan zijn we er, dan is het klaar, probleem opgelost. [04:14]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: ... het probleem opgelost. Nee, is het probleem niet opgelost. Want het VN-verdrag Handicap heeft ook als een van de grondbeginselen, eigen regie en zelfstandigheid. Dat je zelf mee kunt doen aan de samenleving op een wijze die jou past. [04:29]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Je zou zeggen dat je er met gelijke rechten voor elk individu, wel zou moeten zijn. Toch is een wet als deze, speciaal voor mensen met een handicap, nodig om bijvoorbeeld bij verkiezingen een mandaat te hebben. [04:42]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Dat is nodig omdat voor mensen met een beperking, is soms iets meer nodig om daadwerkelijk je stem uit te kunnen brengen. In het VN-verdrag Handicap staat zo heel duidelijk, de principes die daarbij hebben te gelden. Artikel 29 van het verdrag, dat zegt ten eerste dat de stemprocedures, de stemfaciliteiten en de stemvoorzieningen, die moeten adequaat zijn, toegankelijk, en gemakkelijk te begrijpen voor mensen met wat voor beperking dan ook. Dat is één van de bepalingen in het VN-verdrag Handicap, en dat is heel wezenlijk. Het is niet helemaal voor iedereen, altijd vanzelfsprekend. [05:29]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Want naast het werk dat Marjolein voor het College doet, is ze ook persoonlijk betrokken bij het onderwerp, en in het bijzonder als het om de verkiezingen gaat. [05:35]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Ja, het ligt wel dicht bij mijn hart. Ik ben aan de ene kant, ben ik jurist, staatsrechtelijke achtergrond, maar ik heb wel heel lang naast iemand gelopen met een beperking. Mijn moeder kreeg later in haar leven te maken met handicaps, met beperkingen. En als haar mantelzorger kreeg ik daar veel van mee, als mantelzorger en dochter. Maar op een gegeven moment wordt die rol van mantelzorger steeds groter. En dan zie je gebeuren in het leven van alledag, dat het niet zo vanzelfsprekend is dat mensen met beperkingen ten volle mee kunnen doen aan de samenleving, en ten volle ook hun mensenrechten kunnen genieten. Ik heb destijds mijn moeder ook begeleid naar het stemlokaal. Zij zat in een rolstoel... [06:41]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Hoe ging het? [06:42]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: ...en kon haar hand niet gebruiken. Ja, dat ging wisselend. Dat hing ervan af of het stemlokaal fysiek te bereiken was. De laatste verkiezingen waar zij een

stemrecht had, heeft ze zelf besloten om haar stem niet uit te brengen. [07:03]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Echt vanwege die beperkingen in het kieslokaal? [07:06]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Om de afweging daarin te maken. Ja, en dat was in mijn herinnering ook een indrukwekkend moment voor iemand die zeer betrokken is op het politieke en openbare leven. [07:18]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Ja, zij besloot echt: ik doe niet meer mee, want het is te ingewikkeld. [07:20]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Ik doe niet mee, want de belasting voor de mensen om haar heen, vond ze daar, vond ze niet evenredig. [07:32]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Het verhaal rond de moeder van Marjolein speelde zo'n 10 jaar geleden. Ondertussen is er duidelijke wetgeving, en verzamelde het College ook ervaringen met het meldpunt Onbeperkt Stemmen. Ik vraag me af of de zaak, door dit alles, ondertussen beter is geworden. [07:49]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Ja, het wordt beter, het wordt steeds toegankelijker. Ik ben ook heel benieuwd naar de uitkomsten van het meldpunt dit jaar. [07:58]

DAVID ACHTER DE MOLEN: En in dit jaar komt hier natuurlijk de bijzondere situatie bovenop, dat het de verkiezingen in coronatijd zijn. Gaat dit de zaak nou nog moeilijker maken? [08:06]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Het is lastig om daar zomaar iets op te antwoorden. Veel hangt bijvoorbeeld af; er is een hele campagne, om maar zo te zeggen, personeel voor de stembureaus te werven. Veel nieuwelingen, die moeten dan in sneltreinvaart alle regels leren over het stemmen. En ook al die regels, al die faciliteiten die hier zijn voor mensen met een beperking. [08:42]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Ja, maar je zegt: het is nogal veel informatie dit jaar, voor de nieuwe medewerker. [08:46]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Ja, het is veel informatie, want er is natuurlijk ook nog speciaal het coronaprotocol, met het reinigen, de mondkapjes. [08:53]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Toch ziet Marjolein dit niet per se negatief in. Dit is mede vanwege het actieplan Toegankelijk Stemmen. De opstellers ervan, vragen gemeenten om één of meer stemlokalen aan te passen voor specifieke doelgroepen. Een plan dat in ons land met veel partijen breed gedragen lijkt te worden. [09:09]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: VNG is daar bijvoorbeeld bij, en ook de Vereniging voor Burgerzaken. Ik ben daarin toch positief gestemd, en ik hoop dat ik het niet mis heb. [09:23]

DAVID ACHTER DE MOLEN: De VNG, Vereniging voor Nederlandse Gemeenten, want in Nederland zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de organisatie van referenda en verkiezingen, ook wat betreft het faciliteren van de toegankelijkheid. [09:36]

PIETER VERHOEVE: Wij zijn zo'n ruim 350 gemeenten in Nederland, en die hebben een vereniging met elkaar, die de belangen van de gemeente behartigt bij het Rijk en bij de provincie. [09:47]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Ik bel met Pieter Verhoeve, burgemeester van Gouda, maar binnen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten ook degene die over het onderwerp verkiezingen gaat. Hoe is de status van toegankelijkheid, wat hem betreft? [10:00]

PIETER VERHOEVE: Het staat meer dan ooit op de agenda. We hebben zelfs, VNG, vorig jaar hebben we het initiatief genomen rond het thema Toegankelijk Stemmen, dat is gewoon echt heel breed. Dat we in taal en in ruimte mensen zoveel mogelijk kunnen laten stemmen en drempels wegnemen. Vorig jaar hebben we er ook echt ons actieplan op ingericht met 10 concrete punten. En daarmee zijn ook de nieuwe verkiezingen voor de deur nu, de Tweede Kamerverkiezingen, een hele belangrijke testcase hoe het er op dat moment voorstaat met toegankelijkheid van de stembureaus Nederland. [10:38]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Concrete punten zijn richtlijnen voor hulp in het stemhokje, maar ook zoiets als toegankelijke taal in verkiezingsprogramma's. [10:44]

PIETER VERHOEVE: Uiteindelijk werken we met elkaar ...? [10:47] voor 17 miljoen inwoners, en lang niet iedereen zit in hetzelfde taalgebied, taalvaardigheid, als doorgewinterde bestuurders en politici. [00:10:58]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Verder heeft het actieplan aandacht voor de toegankelijkheid in de stemlokalen, zoals brede deurposten, wegbewijzing en de hoogte van stemtafels. [11:05]

PIETER VERHOEVE: Wij hebben als Nederlandse gemeente gezegd: "We willen dat elk stembureau zoveel mogelijk voldoet aan de voorwaarden voor toegankelijkheid, maar in ieder geval om het tenminste in de gemeente ook." Dat is zo'n belangrijk recht, het absoluut hoogtepunt van onze, democratische rechtsstaat. Daarvoor heb je ook een goed proces nodig, en dus ook zoveel mogelijk toegankelijkheid. [11:30]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Door corona lopen er een aantal details anders deze verkiezingen. Zo mogen 70-plussers per brief stemmen, wat het voor hen misschien wel toegankelijker dan ooit maakt. Toch is Pieter Verhoeven van VNG sceptisch, over uitbreiding naar andere groepen, omdat hij juist ook veel voordelen ziet in het stemmen buitenshuis. [11:46]

PIETER VERHOEVE: Er was natuurlijk een roep om bijvoorbeeld het briefstemmen uit te breiden, niet alleen 70, maar iedereen, of in ieder geval ook alle risicogroepen onder de 70, en ik begrijp dat wel. Want waarom zou je ook dat briefstemmen

niet uitbreiden? De andere kant is wel weer, vanaf het moment dat je thuis kunt stemmen, dan heb je helemaal geen idee wat er achter de voordeuren gebeurt met de stemmigheid. Stemmen is wel zo'n individuele activiteit, die zo persoonlijk is, komt natuurlijk best voor dat in een gezin mensen op wel vier verschillende, vijf verschillende partijen stemmen. Op het moment dat je het briefstemmen zou hebben bij iedereen, dan heb je kans dat papa of mama het invult voor de rest, of zeg maar, subtiel aangeeft van, je moet en zal op die en die partij stemmen. Het is wel zo dat dat speciaal voor de doelgroepen die ook tot risico horen, al eerder opengaat. Ook dat is nieuw, dat we niet de verkiezingen op 1 dag concentreren, maar over meer dagen. Dus maandag, dinsdag, ik ben zelf burgemeester van Gouda, blijven die dagen vijf stembureaus open, terwijl normaal gesproken de stembureaus pas op die woensdag open gaan. [13:00]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Naast het naleven van voorwaarden, ziet Pieter ook het belang in van betrekken van mensen met een beperking in de stembureaus. Bijvoorbeeld om te controleren of het stemproces ook met een visuele beperking goed te doorlopen is. [13:10]

PIETER VERHOEVE: Ik ben persoonlijk niet visueel beperkt en merk dat veel van mijn collega's, die stemlokalen inrichten dat ook niet zijn. Dan maakt onbekend onbemind, maar bekend maakt bemind. Maar niet alleen op lokaal niveau maar ook als het even kan op het nationaal niveau. Ja, hoe beter het is, want dan kunnen we er ook veel meer rekening mee houden. [13:30]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Ja, dus dat kan een oproep zijn: meld je. Heb jij een beperking, heb jij een hart voor democratie, meld je, laat weten. [13:36]

PIETER VERHOEVE: Zet een stap naar voren. Ja. En laat je zien, en laat merken dat je er bent. Want ik weet zeker dat Nederlandse bestuurders, burgemeesters klaar staan om je maximaal te kunnen ondersteunen in het uitbrengen van bijvoorbeeld je stemrecht. [13:56]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Het kan maar zo eens een lijn gaan worden in deze podcast. Betrek de doelgroep waar je over spreekt bij het maken en uitvoeren van het beleid dat over hen gaat. Want niemand heeft zoveel deskundigheid van de praktijk, als zij zelf. Het VN-verdrag Handicap gaat een stapje verder en verplicht het om mensen met een beperking te betrekken bij het beleid. En dit is niet zomaar besloten. [14:18]

WENDELA OSKAM: Als het zover is, en we komen binnen en ik ben de voorzitter, dan ga ik altijd eerst een aantal afspraken maken met de mensen over pauze houden, over taakverdeling en dat soort dingen. Nou vervolgens, als je dan achter de stemtafel zit, dan zijn er eigenlijk... [14:34]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Dit is Wendela Oskam, voorzitter van een stembureau in Zeist, en zelf iemand die een visuele beperking heeft. [14:40]

WENDELA OSKAM: Wat ik fijn vind als mensen niet zeggen van, je bent slechtziend, maar je hebt een visuele beperking, dan is het gewoon, dan ben jij niet helemaal die slechtziende persoon, dat het niet het enige is aan jou, maar dan heb je toevallig een beperking, net als dat een ander rood haar heeft of blauwe ogen. [14:56]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Wendela werkt in het dagelijks leven voor Bartiméus, een stichting die zich inzet voor mensen die blind of slechtziend zijn. Tijdens verkiezingen werkt ze in een stembureau in Zeist, waar ze natuurlijk veel kan betekenen voor mensen met een beperking. Iets wat ik lastiger zou vinden, al is het alleen al omdat ik de lijn tussen helpen en betuttelen zelf moeilijk in te schatten vind. [15:14]

WENDELA OSKAM: Nou, vaak is het dan inderdaad gewoon een kwestie van vragen. Van, lukt het zo? Of wilt u geholpen worden? Of wat kunnen we voor u doen? En als je het inderdaad gewoon open laat, van wat kunnen we voor u doen? Dan kan iemand inderdaad zelf aangeven van nou, ik vind het fijn als u even mij helpt met de stem al, om het stembiljet erin te doen. Als er iemand inderdaad met een, binnenkomt, en vaak mensen die inderdaad echt blind zijn, die hebben vaak ook een stok bij zich of een hond, die kunnen we natuurlijk ook gewoon assisteren zonder ze aan te raken, van: u kunt nu naar ons toe lopen, dat is ongeveer 3 meter vooruit, dan bent u bij ons. En dan gewoon zelf wat meer herrie maken, dan helpt het ook altijd. En dan inderdaad door mondelinge instructies, mensen toch door het stembureau te leiden. [16:07]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Wendela is natuurlijk de persoon om te vragen wat de status in het stemhokje nu is. [16:12]

WENDELA OSKAM: Nou, er wordt op zich wel heel veel gedaan al om mensen met een visuele beperking te helpen. Er kan ook steeds meer met betrekking tot techniek. Dus daar zit echt wel een boost in, om mensen te helpen en ook mensen zelfstandiger te maken, ook bijvoorbeeld met navigatie. We hebben bijvoorbeeld stembureaus met die mallen, dat zijn stemmallen, daarin zijn de hokjes eigenlijk uitgespaard van de kandidaten, zodat mensen, dan gaat eigenlijk het stemformulier, gaat onder de mal, en die rondjes waar je op kan, die je rood kan maken, die vallen dan precies op de rondjes op het papier en daar staan dan de namen van de kandidaten op in braille, en dan kun je voelen, en dan, ik wil het nu voordoen maar dat zien jullie natuurlijk niet in de podcast, maar dan kun je voelen van, oh dat is meneer, stel je zou op meneer Rutte willen stemmen, dan voel je hé, daar staat Rutte, en dan ga je het gaatje wat ervoor zit, daar zit dat vakje onder, wat je moet kleuren, dan steek je daar je potlood in en dan kras je zo heen en weer en dan heb je het vakje van Rutte, heb je rood gemaakt. [17:16]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Aangezien Wendela ervaringsdeskundige is en daarnaast ervaring in het stembureau heeft, ga ik ervan uit dat vooral zij kan vertellen wat nou concrete, misschien kleine maar essentiële dingen zijn, die het stemmen toegankelijker maakt voor mensen die bijvoorbeeld een visuele beperking hebben. [17:31]

WENDELA OSKAM: Wat heel makkelijk is om te doen, is in ieder geval zorgen dat het licht in de stemhokjes goed is. Heel veel mensen, de meeste mensen met een visuele beperking zijn slechtziend, en die hebben gewoon vaak heel veel baat bij licht, en het is ook fijn als er dan licht is wat uit kan of aan kan, of dat er een stemhokje is waar licht is en eentje waar het dan misschien wel weer wat donkerder is, zodat mensen gewoon kunnen kiezen. Toevallig hebben wij in Zeist, het stembureau waar ik dan ga zitten, daar hebben we dan inderdaad de stemmal, en de luistervoorziening, zodat de mensen ook de stemlijsten kunnen afluisteren. Zorg dat er een loep aanwezig is. [18:12]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Ja, dus even het vergrootglas boven... [18:14]

WENDELA OSKAM: Het vergrootglas is er. Geef ook mensen, geef ook de tijd en vraag ook van, niet zozeer: kan ik u helpen met dit of dat? Maar vraag meer van: is er iets waar ik u mee kan helpen? [18:26]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Ja, of lukt het zo? [18:27]

WENDELA OSKAM: Of waar kan ik helpen? Ja, of lukt het, wilt u het aan ons vragen als u hulp nodig heeft? Zodat je mensen inderdaad uitnodigt om zelf aan te geven wat hun probleem is tijdens het stemmen, als er een probleem is. En soms gaat het gewoon helemaal goed en dan vragen ze gewoon niks. Nou ja, dan is het ook prima. Dan kun je eventueel ook nog vragen van: is het gelukt? Of is het goed gegaan? Wat betreft het stemmen vinden wij wel een gemiste kans dat, je hebt nu natuurlijk dat briefstemmen, dat is nu voor mensen van boven de 70, en dat zou wel heel mooi geweest zijn als dat ook, nu we de kans hebben, als we dit ook zouden kunnen uitproberen voor mensen die bijvoorbeeld een visuele beperking hebben. Zodat ze thuis kunnen stemmen, want dan kunnen ze ook thuis alles goed bekijken, alles rustig bekijken, en dan zelf hun stem uitbrengen, en het dan weer terugsturen. En dat is dan vaak makkelijker dan op een stembureau, met alle hectiek. [19:32]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Naast toegankelijkheid in het stemlokaal, zijn er ook best wat obstakels die ook de aanloop naar de verkiezingen uitdagend kunnen maken. [19:37]

WENDELA OSKAM: Als je bijvoorbeeld helemaal blind bent, ik kan nog wel wat zien, maar als je bijvoorbeeld echt helemaal blind bent, en je hoort bijvoorbeeld een verkiezingsfilmje, dan zou je zomaar op een verkeerd been gezet kunnen worden omdat je alleen maar de geluiden hoort en niet de beelden. En daarnaast zijn heel veel verkiezingsprogramma's die online staan bijvoorbeeld, die staan niet op een toegankelijke website, en dan kunnen blinde mensen die bijvoorbeeld braille gebruiken of spraaksoftware, die kunnen dat dan niet goed meekrijgen dus dan is het eigenlijk nog lastiger om een stem te bepalen. En wat wel leuk is, als je het zelf eens wil ervaren van hoe dat is, dan moet je eigenlijk op het moment dat het net voor het 6-uurjournaal begint, de politieke partijen komen, daar moet je dan gauw je ogen dichtdoen, en dan moet je gaan luisteren en dan moet je raden welke het is. En dan moet je proberen zo snel mogelijk de goede te raden, en dan heb je gelijk een leuk spelletje. [20:32]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Dat is toch niet duidelijk? [20:35]

WENDELA OSKAM: Maar dan merk je dus dat het soms gewoon best wel heel onduidelijk is van wie het is. [20:40]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Ja. Ik merk het al na 10 minuten praten met Wendela, door haar ervaringen leef ik me veel meer in, in de wereld van iemand met een beperking, en door aanpassingen die voor haar gesneden koek zijn, kan het leven van veel mensen zoveel makkelijker gemaakt worden. Een van de redenen dat Wendela voor stichting Bartiméus deze week een nieuwsbericht opstelt over Toegankelijk Stemmen. [21:12]

WENDELA OSKAM: Daar komt ook informatie op over manieren waarop mensen hun stembureau toegankelijk kunnen maken, of in ieder geval stembureauleden dus, informatie voor mensen die willen gaan stemmen met een visuele beperking, er zijn twee webinars die gevolgd kunnen worden, en allemaal nuttige informatie die wij samen met de Oogvereniging, Visio en Robbert Coppes hebben opgesteld, dat zijn ook instellingen voor blinden en slechtzienden. [21:39]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Pieter Verhoeve, dossierhouder verkiezingen bij de Nederlandse Vereniging voor Gemeenten: benadrukt de oproep aan gemeenten dat dit soort checklisten en actieplannen afgevinkt worden voordat een stembureau opent? [21:48]

PIETER VERHOEVE: Zorg er echt voor dat het gebouw geschikt is voor zoveel mogelijk mensen in de buurt waar je gesitueerd bent. Zowel qua toegang, qua breedte van de toegang, qua opstelling van het stemlokaal, zorg ervoor dat de stembureauleden goed getraind zijn. Dat is natuurlijk vooral in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf, maar dat ook de stembureauleden echt de kiezers in het stembureau uitleg kunnen geven over het stemmen. Laat vooral het stembureau goed toegankelijk zijn en blijven op de dag van de verkiezingen. [22:26]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Maar laat ook weten, als je fysiek je stem hebt uitgebracht, hoe ging dat? Was het goed? Was het beter dan de vorige keer? [22:36]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Ja, dus meer feedback. [22:37]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: En wat kan er nog beter? [22:38]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Meer feedback naar jullie, zodat jullie weer kunnen gaan handelen en echt in beeld kunnen brengen hoe het ervoor staat. [22:44]

MARJOLEIN SWAANENBURG-VAN ROOSMALEN: Ja, zodat wij onze toezichhoudende taken kunnen uitoefenen. [22:48]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Als het gaat om de vraag van deze maand: hoe toegankelijk is ons stemhokje? Is het antwoord: we zijn al een heel eind. Wetgeving zou het op papier toegankelijk moeten maken voor iedereen om te stemmen. In de praktijk zijn er echter nog stappen te zetten, en soms best praktische stappen. Zo is het actieplan Toegankelijk Stemmen te vinden op de website van VNG, en zoek deze op, als je maar iets te maken hebt met de verkiezingen, loop de lijst na en kijk of jullie nog iets te winnen hebben. Maar de belangrijkste doorgang voor het beleid zou gevonden kunnen worden doordat mensen met een beperking zelf hun stem laten horen, door mee te doen, ook al voelt het soms alsof je hier harder voor moet werken dan de rest, door deze ervaringen te delen op het meldpunt Onbeperkt Stemmen. En door, zolang je beperking dit toelaat, je aan te melden bij je lokale stembureau, om daar je ervaringen te laten gelden. Jouw stem in het beleid en de uitvoer daarvan, kan het verschil maken voor andere mensen om zich uiteindelijk een volwaardige deelnemer te gaan voelen van deze maatschappij. [23:44]

WENDELA OSKAM: Daarom de term ervaringsdeskundigheid, zowel ervaring, meestal eigen ervaring als deskundigheid die je opbouwt door een hele lange tijd een

bepaalde beperking te hebben en heel goed te weten wat daar voor nodig is.
[24:04]

DAVID ACHTER DE MOLEN: Het vraagstuk is een productie van het Podcast Kantoor en wordt gepresenteerd door mij, David Achter de Molen. De redactie voor deze aflevering lag in handen van Marjolein Albers en Remco Lopez. Het meldpunt Onbeperkt Stemmen vind je via mensenrechten.nl/stemmen en is vanaf 10 maart geopend. Het actieplan Toegankelijk Stemmen vind je via de website van Vereniging van Nederlandse Gemeenten, en uiteraard ook in de shownotes van deze podcast. Vond je dit een interessant verhaal? Abonneer je dan op de plek waar je de podcast luistert, om ook volgende maand een nieuwe aflevering van het vraagstuk op je telefoon te krijgen. Als je de show leuk vindt, zou je als dank een goede review achter kunnen laten, zodat meer mensen van de podcast horen. Wil je informatie over wat College voor de Rechten van de Mens naast deze podcast nog meer doet, en waarom Nederland überhaupt een instantie zoals deze heeft, kijk dan op www.mensenrechten.nl. Tot volgende maand, wanneer ik op zoek ga naar een antwoord op een nieuw vraagstuk.